Kuntaliitto
Kommunförbundet

T. Hartikainen ja T. Innala

**Lausunto**

25.4.2018

Dnro 290/03/2018

Ympäristövaliokunta 27.4.2018 klo 9:30

# Juomavesidirektiivi, U 13/2018 vp

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi juomavesidirektiivin U-kirjeen osalta.

Suomessa vesihuollosta vastaavat pääosin kuntien omistamat vesihuoltolaitokset sekä vesiosuuskunnat. Talousveden turvallisuus on Suomessa korkealla tasolla ja verkostoveteen luotetaan. Vesihuollon kustannukset katetaan vesihuoltolain mukaisesti kuluttajilta perittävillä asiakasmaksuilla. Direktiiviin uudistuksessa komissio esittää kustannuksia lisääviä vaatimuksia, jotka eivät kuitenkaan parantaisi turvallisuutta. Toisaalta direktiivin soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi niin, että kustannusvastaavuus ei olisi kaikissa tapauksissa mahdollista.

Kuntaliitto on ollut mukana kansallisessa direktiivin kommentointiryhmässä, eivätkä näkemyksemme olennaisesti poikkea sosiaali- ja terveysministeriön valmistelussa esitetyistä kannanotoista. Kuntaliitto kannattaa kirjeessä esitettyjä kannanottoja ja haluaa kiinnittää erityistä huomiota talousveden analyysivalikoimaa ja tutkimustiheyttä koskeviin osuuksiin ja soveltamisalan laajentamiseen.

**Talousveden tutkimusvaatimuksista aiheutuu merkittäviä turhia kustannuksia ja hallinnollista kuormaa**

Direktiivin nojalla talousvedestä tutkittaviksi edellyttävien aineiden luetteloa esitetään uudistettavaksi ja talousveden analyysimääriä lisättäväksi. Lisäystä ehdotetaan sekä analyysien määrään, että näytteenottotiheyteen. Kuntaliitto esittää, että näitä lisäyksiä vastustetaan tiukemmin. Tutkimustiheydet näyttäisivät vähintään kymmenkertaistuvan kaikilla muilla tasoilla, paitsi suurilla vettä yli 100 000 $m^3$/vrk toimittavilla laitoksilla.

Kymmenkertaisista näytemääristä saatava lisähyöty on terveydensuojelun kannalta marginaalinen. Kuitenkin kustannukset nousisivat niin suuriksi, että se voisi vaarantaa vesihuollon toimivuuden etenkin haja-asutusalueilla pienissä kunnissa ja osuuskunnissa. Euromääräisesti arvioituna talousveden valvonnan vuotuiset kustannukset kasvaisivat Suomessa vähintään 40 miljoonalla eurolla. Koska kustannukset kohdistuisivat vesihuoltolaitoksiin, seuraisi siitä asiakasmaksujen nostopaine vastaavasti. Myös ehdotukset kotitalouksien vedenjakelujärjestelmien seurannasta aiheuttaisivat miljoonien lisäkustannuksia asiakkaille.

Analyysimäärän kasvattaminen on ristiriidassa tavoitellun riskiperusteisen valvonnan kanssa, koska on olemassa muita kustannustehokkaampia riskien hallintakeinoja kuin pelkkä monitorointi. Riskiperusteiseen valvontaan kuuluu olennaisena periaatteena se, että tutkimustiheyttä voidaan tarvittaessa säätää paikallisten tarpeiden mukaisesti. Komission esitys vesittää ko. ajatusta.

Talousvedestä tutkittavat muuttujat tulisi määritellä WHO:n suositusten mukaisesti, siten että ne rajataan niihin yhdisteisiin, joille WHO on esittänyt terveysperusteiset raja-arvot ja joille on jo tieteellistä näyttöä. Esimerkiksi mikromuoveista tarvitaan lisää tutkimustietoa, ennen kuin ne sisällytetään talousvedestä tutkittaviin aineisiin. Mikromuovien todellisia terveysvaikutuksia ei vielä tunneta riittävästi ja niiden analysointimenetelmät eivät ole valmiita. Analysointivelvoite ilman riittävää tietoa veden mahdollisesti sisältämien pitoisuuksien terveysvaikutuksista on omiaan aiheuttamaan vain turhaa epäluottamusta verkostovettä kohtaan.

*Kuntaliitto pitää keskeisenä tavoitteena riittävää kansallista harkintavaltaa seurannan järjestämisen osalta. Kuntaliitto kannattaa jatkossakin WHO:n mallin mukaista Water Safety Plan (WSP)-periaatetta, jonka mukaisesti riskinarviointia on Suomessa jo kehitetty.*

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

**Suomen Kuntaliitto**
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
Y-tunnus 0926151-4

**Finlands Kommunförbund**
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
FO-nummer 0926151-4

**Poikkeuslupa-artikla tulee palauttaa direktiiviin**

Komissio on ehdotuksestaan poistanut mahdollisuuden jakaa poikkeusluvalla talousvettä tilanteissa, joissa talousveden jokin kemiallinen muuttuja lievästi ylittyy, mutta josta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle. Kuntaliiton näkemyksen mukaan on olennaista sisällyttää jatkossakin nykyisessä direktiivissä oleva artikla myös uudistettavaan direktiiviin. Viranomaisen hyväksymä määräaikainen poikkeuslupa voisi olla tarpeen esimerkiksi vedenkäsittelyn tehostamisen järjestämiseksi, jos raakaveden kemiallisen muuttujan pitoisuus nousisi onnettomuuden tai muun syyn vuoksi. Toki jakelun edellytyksenä olisi, että toimija voisi osoittaa, ettei vedestä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle. Mahdollisuuden poistaminen voisi johtaa ongelmallisiin tilanteisiin, joissa sinänsä käyttökelpoinen vesi olisi pitkiä aikoja kokonaan käyttökiellossa jollakin alueella ja veden käyttäjät kärsisivät. Häiriön korjaaminen voi vaatia suunnittelua, investointeja ja jopa kokonaan uuden raakavesilähteen etsimistä eikä se onnistu viikossa parissa.

**Direktiivin soveltamisalaa ei tule laajentaa veden saatavuuteen**

Vesihuollon periaate on, että kustannukset katetaan asiakkailta perittävillä vesimaksuilla. Vesimaksut mahdollistavat käsittelylaitosten ja verkoston investoinnit, ylläpidon ja saneerauksen. Kirjelmässä onkin nostettu esiin vesipuitedirektiivissä määritellyn veden saatavuuden ja vesihuoltopalveluiden kustannusten kattamisen periaatteen keskinäinen ristiriita. Em. seikat eivät ole sopusoinnussa direktiivin soveltamisalan laajentamisen kanssa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita puhtaan veden saatavuudesta voidaan edistää kansallisesti eri tavoin eikä niistä ole tarpeen säätää yksityiskohtaisesti juomavesidirektiivissä.

*Veden saatavuuden varmistaminen tulee jättää kansallisella tasolla päätettäväksi.*

Katsomme että direktiivissä pitäisi olla nykyisen direktiivin mukainen yleinen vaatimus materiaalien ja kemikaalien laadulle siten, ettei talousveden laatu vaarannu. Kannatamme myös sitä, että vedenkäyttäjille on toimitettava relevanttia ja helposti ymmärrettävää tietoa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Hartikainen
erityisasiantuntija, ympäristöterveys